«Για να σταματήσει να είναι φάντασμα, η κοινωνική οικονομία, πρέπει να γίνει υπόθεση της κοινωνίας»

Ένα φάντασμα της γραφειοκρατίας, χωρίς να έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα, παρουσιάζεται ως κοινωνική οικονομία. Εδώ και πολλά χρόνια, υπάρχει νόμος για την κοινωνική οικονομία και έχουν διατεθεί πολλά εκατομμύρια για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (EQUAL, Κατάρτιση, Κοινωφελής εργασία, ΤΟΠΣΑ, ΤΟΠΕΚΟ κλπ). με μηδαμινό αντίκρισμα για την κοινωνία και την Ελληνική οικονομία.

Ποιος ταΐζει αυτόν τον Μινώταυρο; Ποιος φοβάται την ανάπτυξη χιλιάδων μικρών αυτόβουλων κοινοτήτων κοινωνικής οικονομίας;

Στον κεντρικό σχεδιασμό δόθηκε βαρύτητα σε ένα πληθωρισμό της κατάρτισης ενηλίκων» όπου εδώ και 20 χρόνια οι άνεργοι εθίζονται να κάθονται στα θρανία και να πληρώνονται. Η άρρωστη αυτή νοοτροπία είναι πλέον κατεστημένη σε πολλούς, που απλώς περιμένουν το επόμενο πρόγραμμα κατάρτισης ή το επόμενο πεντάμηνο στους ΟΤΑ.

Οι πραγματικοί φορείς της κοινωνικής οικονομίας έμειναν στο περιθώριο, χωρίς να έχουν πάρει ούτε ένα ευρώ. Οι πόροι που προορίζονταν για την κοινωνική οικονομία - επιχειρηματικότητα, στράφηκαν τελικώς εναντίον της κοινωνικής οικονομίας, εναντίον της ενεργοποίησης των ανέργων, εναντίον της πραγματικής οικονομίας, εναντίον της τοπικής παραγωγής και τελικώς αύξησαν την ανεργία.

Πρέπει να διερευνηθούν τα εξής:

- Ποιοι σχεδίασαν, ποιοι έδωσαν και ποιοι πήραν αυτές τις ασύστολες χρηματοδοτήσεις, με ποιο μετρήσιμο αποτέλεσμα;
- Ποιοί ωφελούνται από την μετατροπή των ανέργων σε δυνητικούς δημοσίους υπαλλήλους βραχείας διάρκειας;
- Ποιος έχει συμφέρον από την παθητικοποίηση των ανέργων;

Το Υπουργείο Εργασίας παραλαμβάνει μια πολύ κακή κληρονομιά την οποία προτείνουμε να μην αποδεχτεί.

Προς το υπουργείο:

- Ποιο είναι το σχέδιο, ποιά η πολιτική για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας; Εξαντλείται μόνο στην τροποποίηση του νόμου και τη λειτουργία του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας;
- Πώς θα ξεριζωθεί η κυρίαρχη νοοτροπία κατασπατάλησης των πόρων από τη κρατική γραφειοκρατία;
- Θα εξακολουθήσει η πολιτική ηγεσία να ακούει την κρατική γραφειοκρατία που ισχυρίζεται ότι «δεν γίνεται αλλιώς»;
- Πότε θα ξεκινήσει, θα θεσπιστεί και θα νομιμοποιηθεί ο μόνιμος διάλογος με το αυθεντικό υποκείμενο της κοινωνικής οικονομίας (ν. 4019) δηλαδή τους συνεταιρισμούς και τους άλλους εθελοντικούς φορείς της κοινωνικής οικονομίας (χιλιάδες μικρούς συλλόγους όλης της χώρας);

Προτάσεις για τα οικονομικά εργαλεία:

- Λίγα χρήματα σε πολλούς, όχι πολλά σε λίγους. Έτσι ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος της διαφθοράς και μεγεθύνεται η κοινωνική αποτελεσματικότητα. Άλλωστε το μικρό είναι όμορφο στην κοινωνική οικονομία.
- Κάθε ευρώ που πέφτει στην αγορά πρέπει να παράγει τουλάχιστον άλλα δύο ευρώ. Πρέπει να επιδοτείται η παραγωγή στους χώρους εργασίας, όχι η προσχηματική κατάρτιση. Το κύριο κριτήριο για τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα πρέπει να είναι η παραγωγή. Έτσι θα αυξηθούν το τοπικό εισόδημα και οι θέσεις εργασίας που είναι ακριβώς το ζητούμενο της κοινωνικής οικονομίας.
- Πολλά ποσά διατέθηκαν τα προηγούμενα χρόνια στην κατασκευή ή την ενοικίαση δομών, κτιρίων, εξοπλισμού κλπ, τη στιγμή που το κράτος και οι ΟΤΑ έχουν περίσσεια από την εποχή των παχιών αγελάδων. Κτίρια, έπιπλα, τροχοφόρα, μηχανήματα, τεχνικός εξοπλισμός, δεν μπορούν να αξιοποιηθούν πλέον από το κράτος, λόγω ελλείψεως προσωπικού, με αποτέλεσμα να αχρηστεύονται ή να κλέβονται. Στο εξής οι προκηρύξεις χρηματοδοτήσεων πρέπει να περιλαμβάνουν και την παραχώρηση δομών και εξοπλισμού, και όχι μόνο κεφαλαίων. Πρέπει να καταγραφούν οι δυνατότητες αυτές ανά περιφέρεια και δήμους.

Προτάσεις για την αναθεώ ρηση του θεσμικού πλαισίου:

Το θεσμικό πλαίσιο ασφαλώς χρήζει βελτίωσης, ιδίως μετά τα τελειωτικά χτυπήματα που δέχτηκαν οι ΚΟΙΝΣΕΠ τα τρία τελευταία χρόνια.

- Πρώτο χτύπημα. Η φορολογική εξομοίωση των ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. με τις εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, έγινε ισχυρό αντικίνητρο για την ανάπτυξη συνεταιριστικού κινήματος.

- Δεύτερο χτύπημα. Το τέλος επιτηδεύματος επιβάλλεται και στις ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. με μηδενικό ακόμη εισόδημα και οδήγησε σε χρέη τα εγχειρήματα ανέργων με το «καλημέρα».

Ωστόσο τα χτυπήματα της κοινωνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια, ΔΕΝ οφείλονται στο ελλιπές θεσμικό πλαίσιο, αλλά στην απουσία πολιτικής βούλησης. Ασφαλώς χρειάζεται να αλλάξει ο ισχύων νόμος, εκτός από τα παραπάνω και στα εξής:

- Να αφαιρεθεί από τις αναπτυξιακές εταιρείες η δυνατότητα να είναι συντονιστές εταίροι των κοινωνικών συμπράξεων (αρ. 18 παρ. 3). Οι αναπτυξιακές εταιρείες του κράτους και των ΟΤΑ, είναι κλασσική περίπτωση Ιανού. Όταν πρόκειται για κρατικούς πόρους εμφανίζονται (και εισπράττουν) ως κράτος. Όταν πρόκειται για πόρους της κοινωνικής οικονομίας εμφανίζονται (και εισπράττουν) ως κοινωνικοί φορείς.

- Να αφαιρεθεί η δυνατότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων να είναι συντονιστές εταίροι των κοινωνικών συμπράξεων. Αυτοί οι φορείς εκφράζουν τα συμφέροντα εργοδοτών και εργαζομένων. Η κοινωνική οικονομία εκφράζεται (και σύμφωνα με τον ν. 4019/11) από τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τους άλλους φορείς κοινωνικής οικονομίας που μπορούν να εγγραφούν στο σχετικό μητρώο. Όλοι οι λοιποί φορείς (κράτος, ΟΤΑ, ιδιωτικές εταιρείες, αναπτυξιακές εταιρείες, συνδικαλιστικά όργανα κλπ) μπορούν ασφαλώς να είναι συμπράττοντες εταίροι, να στηρίζουν τα συνεταιριστικά εγχειρήματα. Όμως ΔΕΝ τα εκπροσωπούν, ούτε τα διοικούν.
- Να θεσπιστεί με σαφήνεια η δημιουργία μόνιμων κοινωνικών αναπτυξιακών συμπράξεων που μπορούν ελεύθερα να δημιουργήσουν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας με τους συμπράττοντες φορείς όπως ορίστηκαν παραπάνω. Οι συμπράξεις αυτές πρέπει ασφαλώς να δημιουργηθούν με διαβούλευση με διαφάνεια, με κοινωνική λογοδοσία, χωρίς αποκλεισμούς και θα στοχεύουν στην αξιοποίηση των ανενεργών υλικών πόρων και του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού για συγκεκριμένα έργα με επιχειρηματικό σχέδιο. Τέτοιες συμπράξεις πρέπει να χρηματοδοτούνται προνομιακά. Στόχος είναι να δημιουργηθούν επιτέλους καλές πρακτικές που θα αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση. Ανάλογη πρόταση έχει κατατεθεί στην Περιφέρεια Αττικής, στο Δήμο Αθηναίων και στο ΥΠΕΚΑ για δημιουργία αναπτυξιακής σύμπραξης για τη λειτουργία του Πεδίου του Άρεως.

Προς ναυτιλλόμενους της κοινωνικής οικονομίας, για ένα συνέδριο από την κοινωνική βάση

Όλα τα παραπάνω και άλλα πολλά, ΔΕΝ είναι υπόθεση του κράτους, όσο και καλοπροαίρετο να εμφανίζεται αυτό. Όλα τούτα είναι υπόθεση της κοινωνίας να τα διεκδικήσει και να τα κατακτήσει. Το πρώτο βήμα είναι η σύγκληση την άνοιξη του 2016 ενός συνεδρίου για την κοινωνική οικονομία που θα ξεκινήσει όμως από την κοινωνική βάση, χωρίς αποκλεισμούς και θα υποστηριχτεί και από την πολιτεία.

Ας θυμόμαστε τούτο. Οι πόροι του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου δεν ανήκουν στο κράτος για να τα χειρίζεται κατά το δοκούν και κατά παράβαση πολλές φορές των ευρωπαϊκών κανονισμών. Ανήκουν και πρέπει να κατευθύνονται στην κοινωνία. Η κοινωνική οικονομία πρέπει να ξεκινήσει από τα κάτω. Αν συμβεί το αντίθετο, δεν θα μιλάμε πια για κοινωνική οικονομία αλλά για ακόμη μια παράλληλη κρατική οικονομία.

Είναι στο χέρι των οργανωμένων δυνάμεων της κοινωνίας να αποφασίσει για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ώστε το κράτος να ακολουθήσει, όχι το αντίθετο.

Η κοινωνική οικονομία είναι υπόθεση της κοινωνίας.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ευάγγελος Σπινθάκης

http://paratiritiriokp.gr/ panparat @ yahoo . gr